

МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ ПРЕПАРАТІВ ДЛЯ ТЕРАПІЇ ГІНЕКОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Л.І.Вишневська, В.К.Яковенко*, К.А.Дяченко*, О.В.Колесніков, К.О.Хохлова*

Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації Національного фармацевтичного університету
Національний фармацевтичний університет*

Ключові слова: лікарські препарати для гінекології; маркетинговий аналіз; фармакоекономіка

Методом аналізу вторинної маркетингової інформації досліджено стан розвитку ринку препаратів для лікування гінекологічних захворювань в Україні. Проведено структурний аналіз їх асортименту і моніторинг середніх цін з урахуванням форм випуску та країн і фірм-виробників. Найширше представлена на даному товарному сегменті ринку Німеччина, асортимент препаратів якої складає 39%. Як лікарська форма переважають таблетки вагінальні — 46%. Проаналізовано обсяг продажу за 2007 р. досліджуваних препаратів. За кількістю реалізованих упаковок та суми в роздрібних цінах позицію лідера займає препарат “Клімаксан” — 26,6%, за обсягом продажу по сумі реалізованих препаратів у роздрібних цінах посідає препарат “Генікохель” — 18,86%. За результатами фармакоекономічного аналізу досліджуваних лікарських препаратів методом мінімізації витрат на прикладі лікування хворих з вагінітом визначені оптимальні препарати для лікування запальних гінекологічних захворювань.

Однією з найважливіших медико-соціальних проблем на сучасному етапі є інфекційно-запальні захворювання репродуктивної системи жінок, які продовжують посідати одне з домінуючих місць у структурі гінекологічної патології. Спектр захворювань жіночих статевих органів достатньо широкий: гострі і хронічні захворювання, викликані умовно патогенними чи специфічними збудниками, порушення оваріально-менструального циклу, функціональні сексуальні порушення, клімактеричний синдром, патологія вагітності, побічні ефекти контрацепції, мастопатія та ендометріоз, безпліддя різного генезу, доброякісні та злоякісні пухлини. В

останні роки збільшилась кількість хронічних форм запалення з рецидивами та ускладненнями, зокрема: безпліддя, піосальпінгс, пельвіоперитоніт та ін. [4, 10, 12].

Класифікація запальних захворювань репродуктивної системи жінок наведена в табл. 1.

Як видно з даних табл. 1, збудниками запальних захворювань жіночих статевих органів є стафілококи, кишкова паличка, гарднерела, гриби, хламідії, віруси, трихомонади, гонококи. В основному ці інфекції передаються статевим шляхом від інфікованого хворого. Зокрема, перенесення інфекції відбувається за допомогою сперматозоїдів і трихомонад (наприклад, до 1 сперматозоїду мо-

жуть прикріпитися до 40 гонококів та 1000 кишкових паличок). Нерідко причина в сполученому впливі вказаних вище збудників. Припускається, що збудники знижують захисні властивості слизу шийки матки та ендометрію. Рідше виникають висхідні інфекційні процеси — запалення маткових труб, яєчників, придатків матки [10].

Провідна дія лікарських засобів направлена переважно на хвороботворні мікроорганізми і симптоми захворювання. Це досягається пригніченням патогенних мікробів (антибіотики, сульфаніламід, антисептики), блокуванням різноманітних рецепторів і медіаторів запалення (протизапальні та антигістамінні засоби), пригніченням захисних реакцій організму (нестероїдні та стероїдні лікарські протизапальні засоби), заміщенням власних гормонів, ферментів та вітамінів, яких не вистачає. Терапія цими засобами

Л.І.Вишневська — канд. фармацевт. наук, доцент кафедри якості, стандартизації та сертифікації ліків Інституту підвищення кваліфікації спеціалістів фармації Національного фармацевтичного університету (м. Харків)

В.К.Яковенко — канд. фармацевт. наук, доцент кафедри промислової фармації та економіки Національного фармацевтичного університету (м. Харків)

Таблиця 1

Класифікація запальних захворювань репродуктивної системи жінок

Запальні захворювання			
піхви	шийки матки	матки	маткових труб і яєчників
Кандидоз (викликає дріжджоподібний гриб <i>Candida</i>)	Ендоцервіцит (викликає висхідна та низхідна інфекції)	Ендометрит гострий	Сальпінгофорит (аднексит). Проникає до маткових труб висхідним шляхом з матки або низхідним при проникненні збудників з очеревини через воронку маткової труби
Трихомоніаз (викликають найпростіші <i>Trichomonas vaginalis</i>)	Ерозія шийки матки (пов'язана з гострим запальним процесом у статевих органах)	Ендометрит хронічний	
Бактеріальні вагініти (<i>Gardnerella vaginalis</i>)			
Атрофічний вагініт (виникає у жінок у постменопаузі, рідше — у молодих жінок після видалення яєчників і таких, які годують груддю)			
Дистрофія піхви (виникає у жінок у постменопаузі)			
Герпетичний вагініт (викликає вірус простого герпесу типу 2)			

дає швидкий клінічний результат і є незамінною у випадках, коли клінічний стан може призвести до летального кінця або серйозних ускладнень. Однак, у інших випадках нераціональне використання цих препаратів призводить до нових проблем. Тривалі та повторні курси цими препаратами призводять до перенавантаження детоксикаційних систем організму (печінки, нирок, кишківника, матриксу), розвитку серйозних побічних ефектів (імунодефіциту, дисбіозу), знижують функціональну активність екзо- та ендокринних залоз організму, порушують процеси саморегуляції. У випадку такого симптоматичного лікування досягається тимчасова та нестійка ремісія, перехід захворювання у хронічну форму. При хронізації процесу під дією високих доз синтетичних препаратів адаптаційні можливості організму хворого поступово виснажуються, внаслідок чого відбувається розвиток практично необоротних дегенератив-

них захворювань, злоякісних пухлин. Обмеженням для призначення цілого ряду препаратів у гінекологічній практиці є протипоказання під час вагітності, годування груддю тощо [4].

Несвоєчасне, недостатнє або невірне лікування запальних захворювань жіночих статевих органів призводять до розвитку ускладнень — хронізації запалення, абсцесів у трубах, спайок, безпліддя, позаматкової вагітності, больових відчуттів під час статевого акту та болю в області тазу. Значне місце в загальній структурі смертності немовлят посідає синдром раптової смерті немовляти (СРСН), пов'язаний перш за все з інфекційними захворюваннями. За результатами досліджень, у яких взяли участь 52 пацієнтки, що складають групу ризику по СРСН, можна зробити висновок, що запальні захворювання піхви та шийки матки і сальпінгофорити переважають у гінекологічному анамнезі (рис. 1) [9, 10, 11].

Метою нашої роботи є аналіз сучасного стану вітчизняного фармацевтичного ринку препаратів для лікування запальних гінекологічних захворювань.

За класифікацією АТС лікарські засоби для лікування гінекологічних захворювань відносяться до розділу G — “Засоби, що впливають на сечостатеву систему та статеві гормони”. На початок 2008 р. у Державному реєстрі лікарських засобів зареєстровані 18 торгових найменувань препаратів, які застосовуються в гінекології групи G02CX02* — “Інші засоби, що застосовуються в гінекології”. На український фармацевтичний ринок лікарські препарати цієї групи постачають 2 вітчизняних виробники та 9 фармацевтичних фірм із 7 закордонних країн [1, 2, 3, 5, 6].

Ми також проаналізували обсяг продажу за 2007 р. інших препаратів, які застосовуються в гінекології у групі G02CX02 за кількістю реалізованих упаковок,

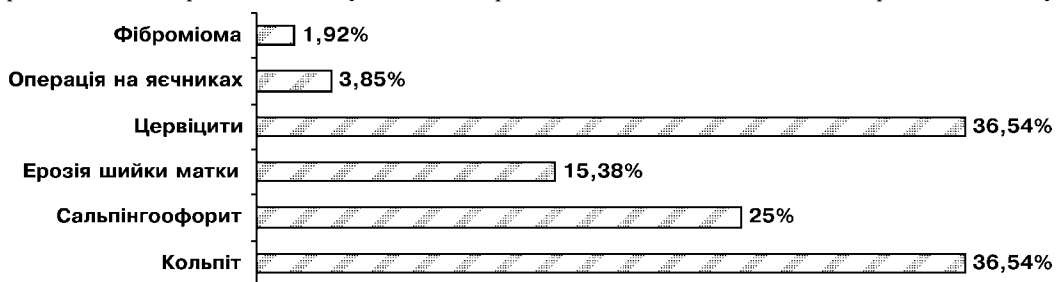

Рис. 1. Гінекологічний анамнез пацієнток, які складають групу ризику СРСН

Таблиця 2

**Асортимент лікарських засобів фармацевтичного ринку України,
які застосовуються в гінекології, та результати обсягів їх продажу за 2007 р.**

Найменування препаратів	Вид лікарської форми	Країна та фірма-виробник	Об'єм продажу, уп.	Частка ЛЗ, %	Об'єм продажів, тис. грн	Частка ЛЗ, %
Гінекохель	краплі	Німеччина, Heel	151095	16,3	5335,42	18,86
Оваріум композитум	розчин д/ін.	Німеччина, Heel	62724	6,8	4468,69	15,79
Мулімен	краплі	Німеччина, Heel	75332	8,1	3884,65	13,73
Вагілак	капсули	Канада, Pharmascience	81857	8,8	2139,38	7,56
Клімаксан гомеопат.	таблетки	Росія, Матеріа Медика	246599	26,6	1856,39	6,56
Клімактоплан	таблетки №20	Німеччина, DHU	52188	5,6	1776,87	6,28
Солковагін	розчин д/ін.	Швейцарія, Valeant, ICN	20462	2,2	1766,52	6,24
Гінофлор	таблетки №6	Швейцарія, Medinova	43077	4,6	1706,06	6,03
Гінофлор	таблетки №12	Швейцарія, Medinova	27144	2,9	1701,63	6,01
Клімакт-Хеель	таблетки сублінгвальні	Німеччина, Heel	50732	5,5	1150,18	4,07
Масто-гран	гранули	Україна, НГС	48146	5,2	918,01	3,24
Дисменорм	таблетки	Німеччина, DHU	20761	2,2	707,8	2,50
Аб'юфен	таблетки	Франція, Lab. Bouchara-recordati	15109	1,6	526,48	1,86
Клімакто-гран	гранули	Україна, НГС	19698	2,1	239,52	0,85
Гінекофіт	настойка	Україна, Ейм	5988	0,6	67,3	0,24
Клімактоплан	таблетки №100	Німеччина, DHU	6282	0,7	41,34	0,15
ІВ кер	капсули	Індія, Himalaya	228	0,02	4,9	0,017
Фітокліман планта	фільтр-пакети	Чехія, Leros	228	0,02	1,88	0,007
Разом:			927650	100	28293,02	100

і обсяг у грошовому вираженні в роздрібних цінах (тис. грн) (табл. 2).

Як видно з даних табл. 2, місце лідера посідає Німеччина — 2 фармацевтичних виробництва (Heel та DHU) поставляють на ринок України 7 лікарських препаратів групи G02CX02, що складає 39% внутрішньогрупового асортименту; друге місце поділяють виробники Швейцарії (ICN і Medinova) і України (НГС та Ейм), які по-

ставляють по 3 лікарських препарати — 16,5%. Фармацевтичні компанії 5 інших країн постачають по 1 препарату — 28%.

За кількістю реалізованих упаковок перше місце посідає препарат “Клімаксан” (Росія, Матеріа Медика) — 26,6%; друге — “Гінекохель” (Німеччина, Heel) — 16,3%; третє — “Вагілак” (Канада, Pharmascience) — 8,8%; четверте — “Мулімен” (Німеччина, Heel) — 8,1%.

Препарати українських виробників займають незначну частину ринку: “Масто-гран” (НГС) — 5,2%, “Клімакто-гран” (НГС) — 2,1%, “Гінекофіт” (Ейм) — 0,6%.

За об'ємом продажу у грошовому вираженні перше місце посідає препарат “Гінекохель” (Німеччина, Heel) — 18,86%; друге — “Оваріум композитум” (Німеччина, Heel) — 15,79%; третє — “Мулімен” (Німеччина, Heel) — 13,73%; четверте — “Вагілак” (Канада, Pharmascience) — 7,56%. Препарати вітчизняного виробництва мають такі показники: “Масто-гран” — 3,24%, “Клімакто-гран” — 0,85%, “Гінекофіт” — 0,24% [5, 6].

Також ми проаналізували асортимент гінекологічних препаратів за видом їх лікарських форм (рис. 2).

Як видно з рис. 2, весь асортимент лікарських препаратів пред-

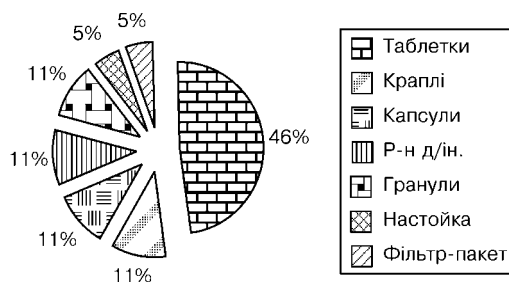

Рис. 2. Асортимент гінекологічних препаратів на українському фармацевтичному ринку за видом лікарських форм

Таблиця 3

Результати фармакоеконімічного аналізу препаратів для лікування вагініту

Найменування препаратів	Вид лікарської форми	Країна та фірма-виробник	Вартість 1 уп., грн	Разова доза, грн	Добова доза, грн	Курс лікування (7 днів), грн
Аб'юфен	таблетки	Франція, Lab. Bouchara-recordati	32,04	1,07	3,21	32,04
Вагілак	капсули №10	Канада, Pharmascience	25,32	2,50	2,50	25,32
Гінекофіт	настойка	Україна, Ейм	11,24	0,25	0,75	11,24
Гінекохель	краплі	Німеччина, Neel	32,70	3,20	9,60	32,70
Гінофлор	таблетки №6	Швейцарія, Medinova	33,01	5,5	11,0	66,02
Гінофлор	таблетки №12	Швейцарія, Medinova	50,56	4,20	8,40	50,56
Ів кер	капсули №30	Індія, Himalaya	16,38	0,55	1,64	16,38
Клімаксан гомеопат.	таблетки №20	Росія, Матеріа Медика	8,78	0,44	0,88	8,78
Клімактоплан	таблетки №20	Німеччина, DHU	7,58	0,38	0,76	7,58
Клімактоплан	таблетки №100	Німеччина, DHU	31,49	0,32	0,96	31,49
Клімакто-гран	гранули	Україна, НГС	8,76	0,87	0,87	8,76
Клімакт-Хеель	табл. сублінгвальні №50	Німеччина, Neel	21,19	0,42	1,27	21,19
Масто-гран	гранули	Україна, НГС	13,90	1,39	1,39	13,90
Мулімен	краплі	Німеччина, Neel	47,25	0,90	2,70	47,25
Оваріум композитум	розчин д/ін.	Німеччина, Neel	66,14	13,20	13,20	132,28
Солковагін	розчин фл. д/ін.	Швейцарія, ICN	69,97	69,97	-	69,97
Фітоклімап планта	збір, фільтр-пакет №30	Чехія, Leros	8,27	0,28	0,83	8,27

ставлений 7 лікарськими формами. З них таблетки вагінальні посідають 1 місце, їм належить 9 позицій (46%), друге місце поділяють краплі, капсули, розчини для місцевого застосування та гранули — по 2 позиції (по 11%); настойки і збори-чаї у фільтр-пакетах представлені 1 позицією (по 5%) [7, 8].

Далі ми провели аналіз мінімізації витрат лікування хворих з вагінітом. Тривалість курсу лікування прийняли за 7 днів (табл. 3).

Як видно з даних табл. 3, оптимальним варіантом для лікування хворих на вагініт є таблетки №20 “Клімактоплан” (Німеччина, DHU), оскільки вони мають мінімальну вартість курсового лікування — 7,58 грн та збір у фільтр-пакетах виробництва Leros (Чехія) — 8,27 грн.

Таким чином, враховуючи те, що запальні захворювання статевих органів у жінок посідають сьогодні провідне місце у структурі гінекологічної патології, а останнім часом збільшилась кількість хронічних форм запалення з рецидивами і ускладненнями, лікування запальних захворювань жіночої статевої сфери залишається актуальною проблемою практичної медицини і вимагає пошуку нових підходів і методів лікування, а також розробки нових лікарських препаратів.

ВИСНОВКИ

1. Проаналізована структура вітчизняного фармацевтичного ринку гінекологічних препаратів по АТС-класифікації G02CX02* (Інші засоби, що застосовуються в гінекології).

2. Найширше представлена на даному товарному сегменті ринку

Німеччина, асортимент препаратів якої складає 39%. Як лікарська форма переважають таблетки вагінальні — 46%.

3. Проаналізовано обсяг продажу за 2007 р. досліджуваних препаратів. За кількістю реалізованих упаковок та суми в роздрібних цінах позицію лідера займає препарат “Клімаксан” — 26,6%, за обсягом продажу по сумі реалізованих препаратів у роздрібних цінах посідає препарат “Гінекохель” — 18,86%.

4. На прикладі лікування хворих з вагінітом проведено фармакоеконімічний аналіз досліджуваних лікарських препаратів методом мінімізації витрат. Установлено, що оптимальним препаратом для лікування вагініту є таблетки “Клімактоплан №20” (Німеччина, DHU).

ЛІТЕРАТУРА

1. Аналіз реєстрації лікарських засобів в Україні // *Вісник фармакол. та фармацевції*. — 2006. — №10. — С. 50-51.
2. Борищук В.О., Головкін В.В., Головкін В.О. // *Фармац. журн.* — 2003. — №1. — С. 28-33.
3. *Компендіум 2006 — лікарські препарати: У 2-х т. / За ред. В.М.Коваленка, О.П.Вікторова.* — К.: Моріон, 2006. — Т. I. — 1126 с.
4. *Компендіум 2006 — лікарські препарати: У 2-х т. / За ред. В.М.Коваленка, О.П.Вікторова.* — К.: Моріон, 2006. — Т. II. — 1126 с.
5. Оболенцева Г.В., Чайка Л.А., Васильченко Е.А. Классификация лекарственных форм, их значение в медицине. Лекарственные формы нового поколения. Биофармацевтические аспекты // *Технология и стандартизация лекарств: Сб. науч. тр.* — Х.: ООО “РИРЕГ”, 1996. — С. 286-316.
6. Печерский П.П., Дяченко В.В., Печерская Е.П. // *Фітоотерапія*. — 2005. — №1. — С. 15-17.
7. Яковлева Э.Б., Герасименко А.И., Тутов С.Н. // *Новости медицины и фармации*. — 2007. — №14 (220). — С. 18-20.
8. <http://www.pharma-center.kiev.ua>.
9. <http://www.moz.gov.ua>.
10. www.who.int/mediacentre/factsheets/fs110/ru/index.html.
11. Berek J.S. *Novak's Gynecology*. — 12th ed. — 1996.
12. Buchsbaum H., Schmidt J. *Gynecologie and obstetric urology*. — Philadelphia — London — Toronto: W. B. Saunders Co., 1978.

Адреса для листування: 61002, м. Харків,
вул. Пушкінська, 53. Тел. (057) 758-67-61.
Національний фармацевтичний університет

Надійшла до редакції 21.10.2008 р.

Інформаційне повідомлення відділу фармакологічного нагляду ДП “Державний фармакологічний центр” МОЗ України

Про підозрювану побічну дію препарату, діючою речовиною якого є **панкреатин** (Поліферментні препарати. Код АТС А 09А А02)

Хворій З. (23 роки) для замісної терапії було призначено препарат, діючою речовиною якого є панкреатин (перорально по 3500 ОД 2 рази на добу). Одночасно пацієнтка приймала лоратадин, нок-спрей. Після третього прийому препарату, діючою речовиною якого є панкреатин, у хворої розвинувся ангіоневротичний набряк. Препарат було відмінено. Реакцію купірували за допомогою дексаметазону. Після вжитих заходів зазначені явища минули без наслідків.

Алергологічний анамнез не обтяжений. Будь-які незвичайні реакції на ліки або хімічні речовини в минулому невідомі.

Інформація надійшла від регіонального відділення м. Києва ДП “Державний фармакологічний центр” МОЗ України.